

Vojenská strategie České republiky

Praha 2008

A. ÚVOD

1. Vojenská strategie České republiky (ČR) představuje soubor základních principů zajišťování obrany státu a výstavby ozbrojených sil ČR (dále ozbrojené síly).¹ Vojenská strategie je východiskem pro zpracování navazujících strategií a koncepcí v oblasti zajišťování obrany a impulsem pro provedení případných legislativních změn.
2. Vojenská strategie vychází z hodnocení současného stavu a předpokládaného vývoje globálního bezpečnostního prostředí, z bezpečnostních zájmů a z principů obranné politiky obsažených v Bezpečnostní strategii ČR a ze zahraničně-politické orientace ČR. Opírá se o základní principy Strategické koncepce Organizace Severoatlantické smlouvy (NATO), na ni navazující Souhrnnou politickou směrnicí NATO a Evropskou bezpečnostní strategií Evropské unie (EU).

¹ Ozbrojené síly ČR jsou pro účely Vojenské strategie ČR chápány odlišně od zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR, a rozumí se jimi Armáda ČR, Vojenská policie a Vojenské zpravodajství.

B. STRATEGIE OBRANY

3. Současné globální bezpečnostní prostředí je obecně charakterizováno rostoucí komplexností, proměnlivostí, obtížnou předvídatelností a vysokou mírou asymetrie, což vyžaduje jeho neustálé vyhodnocování. Mezi hlavní hrozby, které mohou přímo či nepřímo ohrozit bezpečnostní zájmy ČR nebo jejích spojenců, patří nárůst různých forem extremismu, terorismus a šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů včetně balistických střel. Dále se jedná o regionální krize způsobené mj. dlouhodobě nevyřešenými problémy, jež mohou eskalovat v ozbrojený konflikt vnitrostátního nebo mezinárodního charakteru. Rostoucí hospodářská a vojenská síla některých států může vést k agresivnějšímu prosazování jejich zahraničně-politických zájmů, které se může opírat i o hrozbu použití vojenské síly, v krajním případě i o její samotné použití. Nelze opomenout další hrozby: nestabilní prostředí zhroucených států, narušení toků či cílené zastavení dodávek strategických surovin a spory o jejich kontrolu, zneužití informací a informačních technologií, nebo humanitární a přírodní katastrofy. Tyto hrozby se již v různé míře a podobě projevují a je nutné jim včas čelit. Vznik rozsáhlého konvenčního konfliktu zahrnujícího území členských zemí NATO nebo EU je v předvídatelném horizontu i nadále nepravděpodobný; případnou hrozbu tohoto typu bude možné identifikovat s dostatečným časovým předstihem, který umožní přijmout účinná opatření.
4. **ČR sdílí své bezpečnostní zájmy s ostatními členskými státy NATO a EU. Možným hrozbám bude schopna efektivně předcházet a čelit pouze na základě mezinárodní spolupráce.** Obranná politika ČR je proto založena na aktivní účasti na činnostech organizací, jichž je ČR členem, zejména NATO a EU. Zároveň je podporována působením v mezinárodních organizacích přispívajících k posilování důvěry a bezpečnosti ve světě [Organizace spojených národů (OSN), Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) a další] a rozvojem bilaterálních vztahů.
5. Důležitým nástrojem k předcházení některým hrozbám či snižování z nich vyplývajících rizik jsou mezinárodní opatření k posilování důvěry a bezpečnosti, režimy kontroly zbrojení a odzbrojení a režimy nešíření zbraní hromadného ničení. Jejich zastarávání, destabilizace a oslabování může nepříznivě ovlivnit bezpečnostní prostředí. ČR bude tam, kde to bude vhodné, nadále usilovat o posílení jejich účinnosti.
6. **Základním východiskem obrany ČR před současnými i budoucími hrozbami je aktivní účast v kolektivním systému obrany NATO opírajícím se o silnou transatlantickou vazbu.** ČR usiluje o posilování principu kolektivní obrany sdílených bezpečnostních zájmů členských zemí NATO v celém jeho operačním prostoru.
7. Kolektivní obrana realizovaná v rámci NATO je pro ČR v současném bezpečnostním prostředí jediným efektivním a důvěryhodným způsobem zajištění její obrany. V tomto kontextu naplňují ozbrojené síly svůj základní úkol, tj. připravovat se k obraně ČR a bránit ji proti vnějšímu napadení. K tomu bude odpovídajícím způsobem rozvíjen systém obrany státu. ČR současně přebírá příslušný díl odpovědnosti za bezpečnost a obranu spojenců a hájení a prosazování sdílených bezpečnostních zájmů členských zemí NATO. Podle požadavků vyplývajících pro ČR z obranného plánování NATO bude ČR rozvíjet ozbrojené síly a udržovat schopnost přijmout a podpořit v případě potřeby alianční síly na vlastním území. Současně budou i nadále plněny úkoly v rámci integrovaného systému protivzdušné obrany NATO s využitím vlastního nadzvukového letectva.

8. Vzhledem k pokračujícímu šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů, včetně balistických raket, se ČR v duchu Severoatlantické smlouvy zapojí do mezinárodních projektů obrany proti této hrozbě, představované především balistickými střelami nesoucími zbraně hromadného ničení.
9. **V současném bezpečnostním prostředí je nutné aktivně působit ozbrojenými silami v operacích mimo ČR, respektive mimo území členských zemí NATO a EU.** Udržování stability a bezpečnosti v zájmových regionech,² prostřednictvím operací vedených NATO a EU, případně koaličních operací, představuje optimální způsob, jak minimalizovat dopady hrozeb na bezpečnostní zájmy ČR a jejích spojenců. Aktivní účast při vedení těchto operací představuje v soudobém bezpečnostním prostředí hlavní způsob zajištění bezpečnostních zájmů ČR. Ozbrojené síly se proto budou prioritně na tyto operace připravovat a aktivně v nich působit. Efektivita nasazení ozbrojených sil bude podmíněna rychlostí reakce na vznik a průběh krizové situace a uplatněním komplexního přístupu, který v sobě zahrnuje koordinované působení vojenských a nevojenských aktérů, a to jak ve fázi plánování, tak i v průběhu operace.
10. Zajišťování obrany státu vyžaduje a i nadále bude vyžadovat odpovídající a dlouhodobě stabilizované financování, a to zejména ve prospěch výstavby a rozvoje těch součástí ozbrojených sil, které jsou určeny k působení v nejpravděpodobnějších operacích. Proto musí být v následujících letech, s ohledem na naléhavé potřeby modernizace generálně zastaralé výzbroje, potřeby výcviku a investic do infrastruktury, vyčleňovány obranné výdaje, které budou adekvátní k naplňování vytyčených politicko-vojenských ambicí a které současně umožní aktivní zapojení ČR do činností NATO a EU v době, kdy obě organizace rozšiřují a zintenzivňují svoje působení.

² Viz Bezpečnostní strategie ČR.

C. POLITICKO-VOJENSKÉ AMBICE

11. Ozbrojené síly jsou mimo území ČR nasazovány výhradně v rámci širšího úsilí mezinárodního společenství, a to v souladu s principy Charty OSN v celém spektru operací vedených NATO, EU, OSN nebo ad hoc koalicemi. Tyto operace mohou probíhat ve značné vzdálenosti od ČR a účast ozbrojených sil v principu není, vyjma arktických oblastí, geograficky omezena. Nasazují se úkolová uskupení, sestavená primárně na bázi organických jednotek, účelově doplněných specifickými moduly, především prvky bojové podpory a bojového zabezpečení.
12. Pro kolektivní obranu v souladu s článkem 5 Severoatlantické smlouvy ČR poskytne pozemní a vzdušné síly ze souboru sil předurčených v rámci obranného plánování NATO, jejichž hlavní částí je brigádní úkolové uskupení na bázi mechanizované brigády středního typu. Při ozbrojeném konfliktu takového rozsahu, kdy bude ohrožena svrchovanost a územní celistvost ČR, budou nasazeny všechny síly a prostředky profesionálních ozbrojených sil včetně využití všeobecné branné povinnosti.
13. Pro účast ve vojenských operacích mimo článek 5 Severoatlantické smlouvy:
 - a) ČR je připravena aktivně přispívat do vojenských operací mimo článek 5, které představují nejpravděpodobnější způsob nasazení ozbrojených sil. V rámci operace se postupně nebo souběžně mohou plnit úkoly spojené s vedením bojové činnosti i úkoly humanitární pomoci a pomoci při postkonfliktní stabilizaci a obnově země.
 - b) ČR je schopna účastnit se souběžných vojenských operací, a to těmito uskupeními:³
 - i) brigádním úkolovým uskupením po dobu šesti měsíců bez rotace;
 - ii) praporním úkolovým uskupením s rotací po šesti měsících. V rámci nasazení praporního úkolového uskupení jsou ozbrojené síly schopny až na jeden rok poskytnout velitelství pro mnohonárodní brigádní úkolové uskupení;⁴
 - iii) rotním úkolovým uskupením s rotací po šesti měsících;
 - iv) v období, kdy nebude nasazeno brigádní úkolové uskupení, uskupeními do hodnoty praporu určenými do pohotovosti v rámci sil rychlé reakce NATO (NATO Response Force) nebo EU (Battlegroups).
 - c) ČR je schopna přispívat i do dalších operací speciálními uskupeními nebo skupinami odborníků, a to např. speciálními jednotkami a odřady, nebo expertními týmy v oblasti výcviku a poradenství a skupinami vojáků do mezinárodních štábů a pozorovatelských misí.

³ Uvedená uskupení mohou být kromě jednotek a útvarů pozemních sil tvořena i jednotkami a útvary vzdušných sil nebo jednotkami bojové podpory nebo bojového zabezpečení. V tomto případě může být délka jejich nasazení kratší nebo může být omezena schopnost jejich rotace.

⁴ Velitelství pro mnohonárodní brigádní úkolové uskupení lze poskytnout, pouze pokud nebude nasazeno brigádní úkolové uskupení podle bodu i).

14. K podpoře civilních orgánů v krizových situacích nevojenského charakteru:

- a) Na území ČR jsou ozbrojené síly připraveny poskytnout v nezbytném rozsahu a podle dostupnosti na podporu integrovaného záchranného systému nebo Policie ČR síly a prostředky, které mohou být dále posíleny jednotkami aktivních záloh. V principu jsou ve prospěch integrovaného záchranného systému nebo Policie ČR využitelné všechny síly a prostředky ozbrojených sil.
- b) Mimo území ČR jsou ozbrojené síly schopny poskytnout na podporu civilních orgánů a organizací síly a prostředky podle okamžitých možností.

D. ROZVOJ SCHOPNOSTÍ A ZÁSADY VÝSTAVBY OZBROJENÝCH SIL

15. ČR bude vytvářet primárně takové schopnosti ozbrojených sil, které jsou efektivně využitelné a přínosné v podmínkách působení v mnohonárodních uskupeních. Výstavba takových schopností rovněž zajistí efektivnější plnění úkolů ozbrojených sil na území ČR. S ohledem na stanovenou strategii obrany proto nemusí vytvářet plné spektrum schopností, které by byly nezbytné pro samostatné působení ozbrojených sil. V rámci příspěvku ke zvyšování obranných kapacit NATO a EU se ozbrojené síly zaměří zejména na schopnost působit v soudobých operacích dostatečným počtem nasaditelných jednotek pozemích sil a letectva. Nadále bude věnováno úsilí k udržení významného mezinárodního postavení ČR v oblasti schopností ochrany proti zbraním hromadného ničení.
16. Naplňování politicko-vojenských ambicí a úkolů vyplývajících z právních norem budou ozbrojené síly plnit ve své mírové organizační struktuře. Zdrojem doplňování a posilování ozbrojených sil v krizových situacích jsou zálohy. Dostatečná velikost záloh bude zajištěna vhodně nastavenými parametry využití povinné zálohy. Pro přechodné a nezbytné posílení ozbrojených sil při řešení krizových situací, především za stavu ohrožení státu a válečného stavu, mohou být na podporu civilních orgánů na území ČR aktivovány další vojenské útvary a zařízení. Mechanismus doplňování a posilování ozbrojených sil bude odpovídajícím způsobem přepracován na nový systém spočívající pouze v koncepčních opatřeních (plánovacích, výcvikových, operačních, mobilizačních, ekonomických, právních a organizačních). Ačkoliv se obrana ČR opírá o profesionální ozbrojené síly, je obrana i nadále záležitostí celé společnosti, což je mj. vyjádřeno i zachováním institutu všeobecné branné povinnosti.
17. Skladba zásob a jejich výše bude zajišťována v souladu s přijatými standardy NATO. Doba pohotovosti zásob odpovídá pohotovosti předurčených jednotek.
18. Ozbrojené síly se budují jako jeden soubor účelně strukturovaných, univerzálně využitelných, interoperabilních a nasaditelných sil, schopných společného působení a koordinace s civilními aktéry a plně využívajících výhod mezinárodní spolupráce. Výstavba a rozvoj jsou orientovány na požadavky nejpravděpodobnějších operací a musejí být schopny pružně reagovat na měnící se požadavky.
19. Výstavba ozbrojených sil je primárně zaměřena na rozvoj schopností nasaditelných sil. Rozvojové projekty budou reagovat na dlouhodobou generační zastaralost zbraňových a podpůrných systémů. Modernizační projekty v rámci dostupných finančních prostředků budou s ohledem na priority rozvoje ozbrojených sil postupně tuto zastaralost odstraňovat.
20. Zásady výstavby:
 - a) **Jeden soubor sil.** Je vytvářen jeden soubor sil a prostředků k plnění stanovených politicko-vojenských ambicí a úkolů vyplývajících z právních norem. Síly jsou vytvářeny a připravovány tak, aby byly využitelné jak při plnění vojenských úkolů, tak i pro podporu civilních orgánů v krizových situacích nevojenského charakteru.

- b) **Účelnost.** Stanovená strategie obrany a přiměřená dostupnost technologických a výrobních kapacit umožňují účelné a pružné přizpůsobení struktury sil a jejich rozsahu potřebám nejpravděpodobnějšího způsobu použití při zachování schopnosti účinně reagovat na méně pravděpodobné situace.
- c) **Nasaditelnost.** Bojové jednotky, jednotky bojové podpory a bojového zabezpečení budou vytvářeny jako nasaditelné pro plnění úkolů v celém spektru koaličních operací, při současném zvyšování udržitelnosti jednotek v operacích. U součástí ozbrojených sil, které vzhledem ke svému charakteru nejsou v principu budovány jako nasaditelné, budou k nasazení připravovány jejich určené části – nositelé vybraných schopností. Nasazení v operacích, na území nebo mimo území ČR, budou schopni všichni příslušníci ozbrojených sil.
- d) **Společné působení.** Nasaditelné síly musejí být vytvářeny a připravovány tak, aby bylo zajištěno jejich efektivní působení ve společných úkolových uskupeních.
- e) **Interoperabilita.** Nasaditelné síly musejí být interoperabilní se spojenci v NATO a partnery v EU.
- f) **Modularita.** Jednotky ozbrojených sil jsou budovány tak, aby v závislosti na charakteru operace mohly vzájemnou kombinací vytvářet potřebná úkolová uskupení. Základním prvkem struktury pozemních sil bude modulární bojový prapor. Organizační struktura ozbrojených sil bude umožňovat vytvoření taktických úkolových uskupení sestavovaných primárně na bázi organických jednotek účelově doplněných specifickými moduly, především prvky bojové podpory a bojového zabezpečení.
- g) **Koordinace s vnějšími aktéry.** Ozbrojené síly rozvíjejí schopnost koordinovat činnost a úzce spolupracovat se státními a nestátními civilními aktéry při plánování a vedení operací s cílem dosažení žádoucích účinků.
- h) **Mezinárodní spolupráce.** Pro získání a posílení schopností ozbrojených sil se využívá výhod mezinárodní spolupráce, mj. i formou sdílení společných, především strategických schopností. Mezi další oblasti mezinárodní spolupráce patří ve vhodné míře účast při vytváření mnohonárodních jednotek, výcvik a vzdělávání a účast na mezinárodních projektech vývoje, výzkumu a vyzbrojování. Významný faktor v tomto směru bude představovat posilování vzájemné provázanosti obranného průmyslu v rámci EU.
- i) **Kompetentní personál.** V personální oblasti budou vytvořeny podmínky pro získání a udržení kvalifikovaných, vysoce motivovaných vojenských profesionálů a občanských zaměstnanců, kteří jsou základem pro naplnění této strategie.

E. ZÁVĚR

21. Vojenská strategie ČR nahrazuje Vojenskou strategii z roku 2004. Její další aktualizace bude závislá na případných zásadních změnách východisek ovlivňujících bezpečnost a obranu ČR.

Vojenskou strategii České republiky vláda projednala a schválila dne 23. července 2008, usnesením č. 907.